

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Шовкопляс Олександр Петрович**, 1983 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2005 році закінчив Національну юридичну академію імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «Правознавство» та здобув кваліфікацію юриста, працює суддею Білоцерківського міськрайонного суду Київської області (м. Біла Церква, Київська обл.), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «29» квітня 2026 року № 525, у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої ради –

Василя Топчія, доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України, директора навчально-наукового інституту права Державного податкового університету

Рецензентів –

Наталії Лугіної, кандидата юридичних наук, доцента, заступника директора з навчально-методичної роботи навчально-наукового інституту права Державного податкового університету

Ігоря Грицюка, кандидата юридичних наук, професора, професора кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету

Офіційних опонентів –

Влади Гусєвої, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри криміналістики та судової експертології навчально-наукового інституту № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ

Романа Баранніка, кандидата юридичних наук, доцента, в.о. завідувача кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності Запорізького національного університету,

на засіданні «04» червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Шовкоплясу Олександру Петровичу** на підставі публічного захисту дисертації «Здійснення процесуального керівництва прокурором під час досудового розслідування» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент **Сіренко Оксана Володимирівна**, доцент кафедри теорії та історії держави і права Державного податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, які відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та практичних проблем здійснення процесуального керівництва прокурором під час досудового розслідування, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше дано авторське визначення спеціалізованого процесуального керівництва під яким варто розуміти процесуальний механізм, що має на меті забезпечення законності у реалізації всіх аспектів кримінальних процесуальних відносин, які виникають під час досудового розслідування стосовно певних категорій кримінальних проваджень та здійснюється уповноваженими на те суб'єктами; сформульовано положення, що характеризують зміст і напрямки методики процесуального керівництва, що здійснюється шляхом інтеграції ресурсів і можливостей, наданих повноваженнями процесуального керівника та завданнями процесуального керівництва; з метою отримання інформації про відповідні рішення прокурорів після того, як з'явиться можливість здійснювати правосуддя на територіях, де це раніше було неможливо через бойові дії або окупацію запропоновано запровадити реєстр рішень, ухвалених прокурором у порядку ст. 615 КПК України.

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Шовкопляс О. П. Значення психологічних знань у діяльності прокурора в суді за участю суду присяжних. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право.* 2024. Вип. 3 (16). С. 322–327. URL: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/255/252>.

2. Шовкопляс О. П. Психологічні особливості діяльності прокурора в суді. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право.* 2024. Вип. 1 (14). С. 182–189.

URL: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/191/191>.

3. Шовкопляс О.П. Особливості представництва прокурором інтересів держави у судовому провадженні. *Журнал східноєвропейського права*. 2025. Вип. 130. С. 232–236. URL: https://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/01/shovkoplias_130.pdf.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Гусєва Влада Олександрівна**, завідувач кафедри криміналістики та судової експертології навчально-наукового інституту № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Попри ґрунтовний аналіз інституту процесуального керівництва прокурором, у дисертації недостатньо уваги приділено практичним проблемам взаємодії прокурора з детективами НАБУ, БЕБ та іншими спеціалізованими органами досудового розслідування, що особливо актуально в умовах реформування системи кримінальної юстиції України.

2. Досліджуючи міжнародні стандарти прокурорської діяльності, автор переважно зосереджується на загальних рекомендаціях Ради Європи та практиці окремих держав, однак порівняльно-правовий аналіз моделей процесуального керівництва в країнах ЄС міг би бути більш розширеним і систематизованим.

3. У роботі значна увага приділяється теоретичному розмежуванню понять «нагляд», «обвинувачення» та «процесуальне керівництво», однак окремі авторські висновки щодо співвідношення цих категорій потребують додаткової аргументації через призму сучасної практики Верховного Суду.

4. Підрозділ, присвячений здійсненню процесуального керівництва в умовах воєнного стану, є актуальним і змістовним, проте доцільним було б ширше висвітлити проблематику документування та розслідування міжнародних злочинів, а також особливості взаємодії прокурора з міжнародними судовими інституціями.

5. У дисертації містяться окремі стилістичні та термінологічні неточності, а також подекуди зустрічаються громіздкі речення, що ускладнюють сприйняття окремих наукових положень.

Офіційний опонент – кандидат юридичних наук, доцент **Бараннік Роман В'ячеславович**, в.о. завідувача кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності Запорізького національного університету, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автором проведено комплексне дослідження процесуального керівництва прокурором, однак недостатньо розкрито проблематику цифровізації кримінального провадження та практичних аспектів функціонування електронного кримінального провадження в діяльності органів прокуратури.

2. У роботі обґрунтовано необхідність удосконалення процесуального керівництва прокурором, однак окремі пропозиції щодо внесення змін до КПК України мають дискусійний характер і потребують більш детального нормативного та практичного обґрунтування.

3. Аналізуючи функції прокурора у кримінальному провадженні, автор переважно акцентує увагу на процесуальному аспекті, водночас організаційно-управлінська складова діяльності прокурора як процесуального керівника висвітлена менш детально.

4. Дисертація містить значний масив теоретичного матеріалу, однак емпірична складова дослідження могла б бути розширена шляхом більш глибокого аналізу судової практики та статистичних даних щодо ефективності процесуального керівництва прокурором.

5. У роботі недостатньо уваги приділено проблемі забезпечення балансу між процесуальними повноваженнями прокурора та гарантіями незалежності слідчого під час досудового розслідування, що є важливим аспектом сучасної кримінальної процесуальної доктрини.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Лугіна Наталія Анатоліївна**, заступник директора з навчально-методичної роботи навчально-наукового інституту права Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Незважаючи на високий рівень теоретичного опрацювання проблематики процесуального керівництва прокурором, окремі положення дисертації мають переважно доктринальний характер і потребували б ширшого підтвердження матеріалами сучасної правозастосовної практики. Зокрема, окремі авторські висновки щодо меж процесуального керівництва прокурором, співвідношення процесуальної самостійності слідчого та контрольних повноважень прокурора, а також ефективності реалізації положень ст. 615 КПК України в умовах воєнного стану доцільно було б підкріпити більшою кількістю прикладів із практики Верховного Суду, судової статистики або узагальнень практичної діяльності органів прокуратури. Це дозволило б посилити прикладний характер окремих наукових положень та підвищити рівень їх практичної аргументованості.

2. У роботі приділено значну увагу історико-правовому аспекту становлення та розвитку інституту прокуратури, що безумовно позитивно впливає на загальне розуміння еволюції процесуального керівництва прокурором. Водночас окремі історичні положення мають переважно описовий характер та викладені без достатнього рівня критичного осмислення причин і наслідків трансформації функцій прокуратури в різні історичні періоди. Зокрема, більш ґрунтовного аналізу потребували б питання особливостей адаптації інституту прокуратури до європейських стандартів кримінальної юстиції.

3. У тексті дисертації трапляються окремі редакційні, стилістичні та термінологічні недоліки. Подекуди зустрічаються громіздкі речення, повтори окремих наукових конструкцій та недостатньо уніфіковане використання термінології, пов'язаної з процесуальним керівництвом прокурором і прокурорським наглядом. Окремі положення могли б бути викладені більш лаконічно та структуровано, що сприяло б кращому сприйняттю матеріалу. Водночас зазначені недоліки мають переважно техніко-редакційний характер та не впливають на загальний високий науковий рівень дисертаційного дослідження, його актуальність і практичну цінність.

Рецензент – кандидат юридичних наук, професор **Грицюк Ігор Васильович**, професор кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Автором запропоновано визначення поняття «спеціалізованого процесуального керівництва». Разом із тим у роботі недостатньо чітко окреслено критерії відмежування такого виду керівництва від загальної моделі процесуального керівництва, що потребує більш детального теоретичного обґрунтування.

2. Під час аналізу історико-правового аспекту розвитку інституту процесуального керівництва автор зосереджує увагу переважно на законодавчих змінах. Водночас більш глибокого висвітлення потребує вплив судової практики та доктринальних концепцій на формування сучасної моделі процесуального керівництва.

3. У дисертації досліджуються міжнародні стандарти діяльності прокуратури, однак порівняльно-правовий аналіз окремих моделей функціонування прокуратури зарубіжних держав міг би бути ширшим, що дозволило б посилити аргументацію окремих авторських висновків.

4. Дисертантом запропоновано внесення змін до кримінального процесуального законодавства, однак окремі законодавчі пропозиції могли б супроводжуватися більш детальним прогнозом можливих наслідків їх практичного впровадження.

Голова ради – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України **Топчій Василь Васильович**, директор навчально-наукового інституту права Державного податкового університету, без зауважень.

Сіренко Оксана Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент доцент кафедри теорії та історії держави і права Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» НЕМАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Олександру Шовкоплясу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Василь ТОПЧІЙ

